

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICESCĂ, ȘCOLARĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an ———— 20 coroane.

Pe jumătate de an ———— 10 coroane.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ:
DUMINECA.

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

Arad, Strada Deák Ferenc Nrul 35.

Telefon pentru oraș și comitat Nr. 266.

Cătră Națiunea Română!

Războiul lung și sângeros început din interese străine, s'a sfârșit. A învins idea, că fiește care națiune să dispună liber asupra sortii sale, să fie egal îndreptățită și fiecare om să aibă tot aceleași drepturi. Soartea națiunilor mici este pusă în mâinile cele mai bune, și cele mai mari națiuni culte ne garantează realizarea idealurilor noastre.

Durere, s'au ivit vești triste și din satele românești, cari ne vorbesc despre jefuiri, fărâdelegi și volnicii comise nu din partea poporului cinstit și a românilor de bine, ci de oameni destrăbălați și bețivii satelor.

Frați Români! Fraților ostași, cari v-ați întors după atâtea suferinți lungi și grozave la vetrele voastre, voi cari cu gurile mute a-ți fost purtați prin toate câmpurile de războiu, pline de sânge și suferințe, voi cari venind acasă a-ți aflat poate familiile voastre flămânzite și neîndreptățite: ascultați de sfatul conducătorilor vostri de un sânge și o lege!

Frați și soldați români, fiți cu răbdare! Fiți cu atragere și iubire cătră neamul vostru, care în zilele aceste a intrat în rândul națiunilor libere, fiți mari la suflet în ceasurile acestea grele ale anarhiei și vă arătați demni de încrederea și sprijinul anticipat de națiunile mari culte, fiți demni de iubirea desint resată a celui mai mare om de astăzi, al președintelui republicei americane: Wilson, care ca un al doilea Messia a dus la învingere idea, că fiecare popor și fiecare individ să fie egal îndreptățit și stăpân pe soarta sa.

Consiliul Național Român, compus din următorii bărbați: **dr. Teodor Mihali, Vasilie Goldiș, dr. Alexandru Vaida-Voevod, dr. Stefan C. Pop, dr. Aurel Vlad și dr. Aurel Lazar**, — apoi dintre reprezentanții partidului social democrat român: **Ioan Flueraș, Iosif Jumanca, Aenea Grapini, Tiron Albani și Iosif Rănoi**, — reprezintă astăzi întreg neamul românesc din Ungaria și Ardeal, este recunoscut nu numai de puterile mari ale lumii, ci și de guvernul unguresc revoluționar.

Fiecare soldat român, deslegat de jurământul dat împăratului, are liberă voie să între în sfatul militar național român (gardă națională română), să poarte simbolul mândru al suveranității lui naționale, tricolorul și este supus numai și numai consiliului național român.

Frați români! Incurând o să apară între voi bravi soldați și oficeri ai gardei naționale române. Alăturați-vă către ei și dați-vă brațele și inimile voastre române întru ajutorul și sprijinul lor.

Consiliul Național Român se adresează cătră voi, și vă cere următoarele lucruri:

1. Dați mâna toți cei buni și cinstiți, fără deosebire de neam și lege, și susțineți ordinea, apărați viața și avutul oamenilor.

2. Primiți cu încredere bărbații trimiși de Consiliul Național Român între voi cu scopul de a vă lumina și ajuta.

3. Constituiți-vă imediat în gardă locală, în care poate fi primit fiecare om de cinste, fără deosebire de neam și lege.

4. Să luați la cunoștință, că jafuri și omoruri compromit cauza sfântă a democrației nouă, care este chemată a închiega întreaga lume

într'o singură societate, unde vor domni cele mai curate idei a libertății, frățietății și egalității.

5. Fiecare ofițer și soldat român care încă nu s'a anunțat și nu are împărțire, are datoria a se prezenta fără amânare la biroul Consiliului Național Român (Arad, strada Fábrián Gábor nr. 7.)

Fiecare Român are datoria să contribuie la susținerea ordinii. Jefuitorii sunt cei mai mari dușmani chiar a poporului românesc. Dați-ne mână de ajutor ca să putem prezenta înaintea lumii tinere și frumoasa națiune română în deplina ei curățenie, nepătată, în întreaga ei splendoare.

Pentru Consiliul Național Român:

Dr. Ștefan C. Pop.

Nr. 4105—1918.

Aviz.

Limba școlilor noastre.

Consistorul eparhial din Arad a primit Miercuri după amiază de la noul ministru ungar de culte, sub Nr. 200.532—1818, următoarea telegramă oficială, pe care o redăm înțocmai:

„Szíves tudomás és szíves-további intézkedés végett tisztelettel értesitem Clmet, hogy a nem magyar tanítás-nyelvű elemi népiskoláknak I. és II. osztályában a magyar nyelv tanítása a jelen intézkedésem kézhezvételétől számítva nem kötelező. Ennélfogva tanítása nyomban abbahagyható. Lovássy.

Urmând acestui ordin guvernial, — și până să se iee dispozițiile necesare pe cale oficială din partea Consistorului, dăm de știre obștei credincioșilor noștri, școlilor și învățătorilor deopotrivă, că propunerea limbei maghiare în clasele I și II ale tuturor școlilor noastre elementare populare, din ziua de azi înainte, nu mai este obligată și poate fi sistată momentan.

Ioan J. Papp m. p.,
Episcop.

Învățământul limbei maghiare în preparandia (școala normală) română din Arad.

— Fragment din monografia institutului. —

De Dr. T. Botiș.

Renașterea statului ungar și a națiunii maghiare e opera epocii de reculegere și muncă, ce se inaugură cu pacea de la Sătmăr (1711), care puse capăt luptelor seculare și sfâșierilor din trecut.

Reformele regelui Carol al III-lea, absolutismul luminat al Mariei Teresiei și al lui Iosif al II-lea contribuie în mod considerabil la consolidarea statului ungar pe terenul cultural, politic și economic.

Reformele și tendința de germanizare a lui Iosif al II-lea trezire și întărire simțul național al Maghiarilor și deșteptare dragostea față de limba lor maternă. Astfel limba maghiară, care părăsise de pateră cultă a societății, părea a fi menită de pierire, îmbrățișată acum în literatură, familie, școală, și manifestările vieții publice, reprezintă cu timpul o cultură națională și deveni izvorul unei gândiri și simțiri naționale și un factor important al unității culturale, politice și sociale.

Dieta din 1790/91 (art. de lege 17) introduce propunerea obligatorie a limbei maghiare în toate școlile.

Comitatele și încep a înființa școli maghiare pentru locuitorii nemaghiari ai țării.

Dietele din 1792 (art. 7) și 1805 (art. 4) întărește din nou drepturile limbei maghiare, dar aceste drepturi în urma războaielor cu Napoleon și a reacțiunii, ce urmă după congresul din Viena (1815) rămân pe hârtie. Firul întrerupt îl relua Dieta din 1825—27. Tendințele de a introduce limba maghiară de limbă diplomatică sau „dicasterială” a Țării, în locul celei latine, și a o introduce la toate popoarele conlocuitoare, în școli, biserici și chiar și familii devin tot mai puternice.¹⁾

În institutul nostru se introduce limba maghiară ca studiu obligatoriu pentru toți elevii în anul 1819/20 și la propunerea ei — scris-cetit și înțeles e posibil și gramatica limbei — se angajează de bună voie profesorul de limba germană Ioan Fritz.²⁾ în două ore la săptămână.

Dieta din 1830 făcu un pas însemnat. Prin articolul de lege 8³⁾, decretă limba maghiară de limbă diplomatică sau limbă a patriei ungare („lingua Patriae Hungaricae” „honyi nyelv”).

Dar spiritul național al Maghiarilor nu se mulțumi numai cu promovarea limbei maghiare de limbă diplomatică a țării. Constatându-se prin statistica acelor vremuri, că numărul Maghiarilor e mai mic, decât al celorlalte popoare ce alcătuiesc statul ungar, se ivi temerea, că supremația națiunii maghiare nu se va putea susține și în timpul, când statele se vor organiza și conduce, nu pe temelii istorice și feudale, ci pe baze naționale și democratice, când nu privilegiile și averea, ci naționalitatea și mulțimea va avea să stăpânească. Inferioritatea numerică a elementului maghiar trebuia deci eliminată prin asimilarea popoarelor nemaghiare.⁴⁾

Se începe deci procesul de contopire — maghiarizare — a tuturor popoarelor nemaghiare într'o singură națiune, crearea statului unitar maghiar. Mijlocul cel mai sigur pentru ajungerea acestui scop e școala.

Abia se înființată și consolidă prin stăruințele merituosului și neobositului Nestrovici noua organizație a „școlilor naționale greco-neune”, sârbe și române din Ungaria, și încurând adevărata lor menire fu alterată, punându-se în serviciul unor tendințe politice, străine de interesele popoarelor, pentru cari au fost înființate.

Particulari, societăți, organe ale statului, în-deosebi însă comitatele se puseră bărbătește pe lucru pentru a înfăptui grabnic și cu succes noul program cultural politic al statului ungar.

¹⁾ George Barițiu: Părți alese din Istoria Transilvaniei vol. I. p. 621.

²⁾ Intimatul cons. loc. regesc din 14 Dec. 1819, Nr. 33.927. Rescriptul lui Nestrovici, 18 Novembre 1819, Nr. 310. Prot. act. cons. 1819, Nr. 133, 1820, Nr. 3, 7, 14, 18.

³⁾ „A Nemzeti Nyelvet való Elésről.”

⁴⁾ Marczali Henrik: Nagy Képes Világtörténet. Tom. XI p. 529—30.

Comitatul Șopron pretinde, că unde poporul știe și limba maghiară, preoții și învățătorii să folosească aceasta limbă. Comitatul Nógrád întemeiază un „institut național maghiar” pentru maghiarizarea Slovacilor din acel comitat. Iar comitatul Arad, „unde sunt așa puțini Maghiari”, condiționează oficiile de primar, notar, și învățător de cunoștința limbei maghiare.⁵⁾

De sine se înțelege, că și „Consesul literar” al institutului nostru fu invitat a conlucra la înfăptuirea programului de maghiarizare.⁶⁾ La consfătuirea, ce să ținu în 14 Iunie 1832 în palatul comitatului sub prezidiul vicecomitelui (subprefect) în chestia „răspândirea limbei maghiare în comitat” participă ca esmis al „consesului” și seniorul institutului, Dimitrie Constantin.⁷⁾

Inspectorul Nicolae Temesváry adresează directorilor districtuali circularul de următorul cuprins: După ce „iurisdicțiunile legale” ale Țării au dispus, ca predarea limbei maghiare numai decât și sigur să se introducă și în școlile ilirice și valahe și că după trei ani de la promulgarea legii nimenea nu poate fi instituit de învățător și cantor, dacă nu știe „limba patriei” astfel, ca să fie în stare a instrui copiii din școală, află de bine a dispune următoarele:

a) Cetirea și scrierea în limba maghiară să se introducă numaidecât în toate școlile ilirice și valahe.

b) Cărțile maghiare necesare pentru acest scop, atât pentru învățători, cât și elevi să se procure și să se distribuie până la finea lui Aprilie 1833.

c) Pentru cărțile școlare maghiare, cari sunt de lipsă, tipografia din Buda a stabilit următorul preț:

A) Pentru școală sau pentru învățător:

1. Tanítás Mődja a Városi és Falusi Iskolamesterek számára”, care carte s'a tipărit și în limba ilirică și valahă. Prețul 2 fl. 15 cr. v. a.

2. „Betűket összefoglaló tellyes Tábla.” Prețul 35 cr.

3. Betűket összefoglaló kézírasi Betűkkel”. Prețul 50 cr.

B) Pentru școlari:

1. „ABC Könyvecske a Magyar Falusi Oskolák számára.”

2. „ABC Tábla.” Prețul 6 cr.

3. „Bevezetés a számvetésbe.” Prețul 21 cr.

4. „Ékes Írás a nemzeti Oskolák alkalmazzatott.” Prețul 1 fl. 15 cr.

5. „Magyar Ortographia.” Prețul 15 cr. Gramatica maghiară, care e în lucrare și care va avea ca adaus un lexicon maghiaro-iliric pentru ilirici și maghiar-român pentru Români, va costa, fiind o carte „vastă și voluminoasă”... 3 fl. 45 cr. (Va urmă).

⁵⁾ Idem pag. 530.

⁶⁾ Scrisoarea pretorelui Török Gábor către seniorul constantin, 29 Maiu 1832.

⁷⁾ Prot. act. cons. 1832, Nr. 37.

Ce vi-se pare de Hristos?

Al cui fiu este El?

(Mateiu 21, 42.)

De F. Bettex. Trad. de N. Tăndreanu, preot.
(Urmare.)

V.

Hristos este în sfârșit Dumnezeu, *pentru că numai un Dumnezeu poate ridica iarăși la Sine o lume decăzută și îndușmănită cu Sine*. Iar că aceasta n'au fost în stare să o facă nici cei mai buni, nici chiar toate ființele cele mai alese din lumea aceasta laolaltă, trebuie să fie limpede pentru oricine, care s'a gândit mai serios asupra cuvântului mântuire. E drept, că și cuvântul acesta este pentru mulți din ziua de astăzi o noțiune nu tocmai destul de clară. O îmbunătățire succesivă a omenirii, un progres spiritual, așa ca să ajungi la cunoașterea lui Dumnezeu, mai multă lumină și înțelepciune, a face binele și a evita răul, vi-s'ar părea poate c'ar fi de ajuns. Destulă dovadă aceasta, că despre ceea ce se cheamă păcat aveți abia o idee palidă și socotiți răul numai ca o imperfecțiune, ca ignoranță, sau ca neputință. De aceea poate, vă și mulțamește pe deplin faptul, că se ivesc din timp în timp bărbați luminați ca Budha și Confucius, Socrate și Pitagora, Hristos și chiar și Mohamed, cari arată omenimii scopuri mai, ideale, o îndreaptă spre Dumnezeu, îi predică o morală frumoasă și-i premerg cu exemple vrednice de urmat; deși, până acum, chiar și pe cărarea aceasta s'a progresat puțin de tot și Parisul și Londonul, New-Yorkul sau Berlinul, numite de altfel orașe creștine cu puțin vor fi mai bune, sau mai morale, decât Memphis sau Theba de odinioară, sau ca Athena și Sparta pe vremea lui Licurg și alui Solon.

Dar aceasta nu-i deloc adevărat! Păcatul nu este numai o neputință de a recunoaște și a face binele, nu e numai o slăbiciune de-a omului, sau o dispoziție bolnăvicioasă de-a lui și de care s'ar putea vindeca printr'un nutremânt întăritor, spiritual, ori prin aerul unei morale bune. Nu! Păcatul este o faptă esențială este purtare și o influență, asupra noastră și asupra lumii întregi a unei personalități înfricoșate, puternică, reală,

conștie de sine, de o inteligență colosală și cu o putere, care-i permite să poarte, în decursul miilor de veacuri, un războiu pe față și chiar în contra lui Dumnezeu însuși, cu o tărie de voință, care ține încătușate milioane de îngeri și de alte ființe, care s'a fixat pe sine de ținta supremă, care voiește să ridice lângă împărăția binelui și o împărăție a răului și el să fie Dumnezeu ei. Ca o astfel de ființă apoi, *Satana*, cel căzut dela Dumnezeu cu știința și voința sa, a tras împreună cu el la necredință și o parte din creatura lui Dumnezeu, care mai nainte aparține luminii și cu aceste spirite rele, „cari sunt în văzduh”, „ca un principe și ca Dumnezeu acestei lumi” — nu e acesta un titlu gol, ci un adevăr înfricoșat — stăpânește el lumea aceasta trecătoare, care prin căderea în păcat se aseamănă cu el, această lume supusă lui, până când noi abia ne putem închipui. Și precum avem noi o idee de tot defectuoasă despre iubirea și plenitudinea vieții lui Dumnezeu, tot așa avem și despre ura, puterea de distrugere și de moarte alui Satana, despre care zice Hristos: „Eu te trimit pe tine (Pavele) la păgâni, ca să deschizi ochii lor, să se întoarcă dela întunec la lumină și dela puterea Satanii la Dumnezeu” (Fapte 26, 18). Acest dușman al lui Dumnezeu vrea să nimicească orice viață, căci viața este ceva dumnezeiesc. Din pieire și nimicire — caracteristica împărăției sale — constă viața lui, el se bucură de strivirea oricărui viermuleț, de căderea fiecărei frunze vestejite, saltă când peste iarnă amortește toată firea și se înfurie primăvara, când puterea lui Dumnezeu iarăși lasă și face să înverzească și să înflorească toate celea în mii și milioane de feliuri și forme. Și precum Dumnezeu își iubește și se îngrijește de întreaga sa făptură, tot așa o urește diavolul și voiește să o piardă: „El eră ucigător de oameni dintru început” (Ioan 8, 44). Ura pentru tot ce există și trăiește, furia de nimicire, care adeseori erupe cu o putere îngrozitoare la cei îndrăciți și la criminalii ordinari, acestea sunt elementul lui. El este cauza a toată boala (Jov 2, 7; Luca 13, 16, I Corint. 5, 5) și a tot felul de moarte. Hristos a murit, „ca prin moarte să surpe pe celce are stăpânirea morții, adică pe diavolul” (Evrei 2, 14). „El pâra pe ei (sfinții) înaintea Dumnezeului

nostru ziua și noaptea”. (Apocap. 12, 10). „Satana cel ce înșală toată lumea.” (Apoc. 12, 9). „Ca un leu răcnind umblă, căutând pe cine să înghită.” (I Petru, 5, 8).

Împotriva unei astfel de puteri, plină de ură de moarte, ce ne-ar fi folosit și cum ne-ar fi ajutat chiar însuși Isus Hristos, dacă el ar fi fost numai un om mai bun, un moralist minunat, sau chiar un adevărat martir? Căci ne-ar putea oare, cea mai sublimă morală, mai multe duzini de oameni tot ca Socrate, ba chiar întreaga omenime, închipuită numai din eroii virtuților, — deslegă de blăstămul care ne apasă de ex. ca să nu mai murim, ca omul să nu-și mai câștige pâinea cea de toate zilele cu sudoarea feții sale, ca să femeia să mai nască în chinuri, câmpul să nu mai producă mărăcini? — Nici decum!

Nici măcar bacillii ciumei nu-i vor putea crea din aier toate virtuțile și toate faptele bune ale oamenilor. Pe când Hristos el însuși ne vorbește de Satana, precum și de puterea sa de a alunga pe diavolul: „când cel tare intră armat păzește curtea sa, în pace sunt avuțiile lui.

(Va urmă.)

Munca părintelui: Dr. Ștefan Cioroian.

— Pentru: „Calea Vieții”. —

În Nr. 39 dela 4/17 Oct. a. c. foaia populară creștină: „Calea Vieții” pe pagina 4. la „Diferite”, se ocupă cu chestia escierii de concurs pentru complinirea protopopiatului B.-Comloș.

Dupăce pe membrii Ven. Cozistor îi taxează de „mangriști”, spune despre p. adm. Dr. Ștefan Cioroian, „că a făcut unele prostii” în parenteze zice, că nu vrea să înțeleagă împăcarea lui cu neamurile.

Și de aceea: „Calea Vieții, ori dl redactor Dr. Nicolae Brânzeu, *protoprezbiter gr.-cat.* — fiindcă s'a împăcat Dr. Cioroian cu neamurile, — dlui, nu are garanță despre conducerea luminată a tractului gr.-or. român B.-Comloș.

La foaia populară creștină să vede că, împăcarea, pacea e *prostitie*. Minunată concepție creștină!

E curios, cum se încheie acele șire: „nu noi suntem pe cari trebuie să-i doară capul de acestea.”

Din Basarabia rusească.

(Urmare.)

Dar trebuie să fiți mai flexibili, mai iscușiți, mai diplomați . . .

— Excelența voastră nu ne îndoiim de intențiunile alese ale guvernului împărătesc din Petersburg, întrerupse bătrânul sfetnic Ilie Petcu-Oprea, clipind din ochi și aruncând o privire de țaran viclean și sfătos investmântat din întâmplare numai în haine europenești, spre doamna Lăzăreanu.

— Aveți toată dreptatea excelență, întrerupse doamna Lăzăreanu cu glasul afectat, muzical și undoos. Este o înrudire adâncă, nu-i așa, între cântecele noastre moldovenești și muzica populară rusească?

Cneazul Cobilanschi-Popoff, zâmbi înțelegător, aprinzându-și o țigaretă egipteană cu cartonul de aur.

— Am multe simpatii, o pot mărturisii pe față, pentru poporul d-voastră, adăogă el, oprindu-și ochi adânci plini de patimi și dor asupra dnei Lăzăreanu. Tatăl meu a fost unul dintre prietenii intimi ai marelui vlădică moldovenesc Veniamin Sărățeanu, care a câștigat atâtea drepturi pe seama bisericii d-voastre . . .

— Sunteți un om admirabil, făcu surprins sfetnicul Ilie Petcu-Oprea.

— Nu ne îndoiim de intențiile nobile ale Excelenței voastre față de Basarabia, se amestecă în vorbă Ioan Lăzăreanu, netezându-și barba-i castanie pieptănată cu deosebită îngrijire.

Cneazul Cobilanschi-Popoff ocoli întreagă seara cu o iscusință admirabilă, orice aluzie fie cât de îndepărtată, care i-ar fi putut trăda intențiile și prietenia de interese încheiată cu sfet-

nicul Ion Lăzăreanu. Discuțiile purtate pe chestiuni diverse, dar pline de-o nesinceră, îngrozitoare și uneori desguștătoare banalitate se urmară până târziu . . .

În sfârșit cneazul Dimitrie Cobilanschi-Popoff, ca un om bine crescut, se ridică și închină cel din urmă pahar de vin în sănătatea fermecătoarei doamne Lăzăreanu, și a armoniei desăvârșite ce se va înfăptui de-acum înainte între cele două popoare, legate între oaltă prin același ideal al ortodoxiei. Apoi sărută lung și pasionat mâna doamnei Lăzăreanu, pe care o felicită asemenea încăodată, în termeni călduroși, pentru idealul înalt de artă în slujba căreia s'a așezat, de-a răspândi în cercuri cât se poate de largi divina muzică lucrată pe motive populare a marilor măiestri din Rusia.

Dupăce scutură apoi cordial și mâinile celor doi sfetnici extaziați de fericire, cneazul părăsi satisfăcut cu un gest elegant, salonul extrem de ospitalier al sfetnicului Ioan Lăzăreanu.

Grație amabilității, tactului și iscusinței de bun cunoscător al oamenilor a cneazului Dimitrie Cobilanschi-Popoff, sfetnicii vlădicești se lăsară ademeniți ușor de vraja ce o răspândeă în preajma sa trimisul stăpânirii din Petersburg.

Cele trei săptămâni pe care și-le ceruse în scopul pentru de-a convinge și câștiga căpeteniile bisericesti din capitala Basarabiei, pentru introducerea limbei muscălești în cărțile sfintelor slujbe fură de ajuns la ajungerea celei mai depline reușite. Sfetnicii începură rând pe rând a găsi în inimile lor dovezi tot mai verosimile, mai temeinice, mai convingătoare, pentru sprijinirea marelui schimbări sufletești ce aveau să se săvârșească a doua

zi de Paști în biserica moldovenească. Ademeniți și câștigați în mare parte cu puterea biruitoare a iscusinței sale, cu făgăduială de onoruri, iar alții cu amenințare de surghiun și internare în Siberia, ei fără să opună nici o rezistență serioasă, se lăsară duși în voia întâmplării. Dela un timp, li-se pără atât de firească, de apropiată, de îndreptățită cererea guvernului rusesc, încât crezură a nu mai întâlni nici o pedecă vrednică de luat în seamă în sufletele lor, pentru împlinirea ei fără de nici o împotrivire. Le plăcea să se creadă uneori singurii îndrituiți să conducă și să îndrepteze într-o clipă de supraprețuire a puterilor proprii și drepturilor cu cari erau investiți, soarta bisericii și a neamului moldovenesc din Basarabia. Ei mergeau înainte, mereu înainte, uitând prăpastia ce cu fiecare zi se căscă tot mai largă, mai prețipise, mai amenințătoare între noua alcătuire sufletească, sub robia căreia căzuseră, și conștiința largă, lămurită, sigură prin instinctul conservării unității și purității de rasă și lipsită de orice șovăială în hotărârile ei, a poporului. Rupți din mentalitatea și sinceritatea modului de a simți și a-și alcătuși o înțelepciune de viață, al moldovenilor, și pățimăși uneori până la inconștiență în noul chip de gândire ce și-l formaseră, ei se alăturară fără de remușcări la ceata tristă, brutală, lipsită de individualitate a desmoșteniților și desrădăcinaților unui neam, pe cari mediul în chip automatic îi eliminează rând pe rând apoi, ca pe un element străin din trupul să prin dispreț și desconsiderare sa.

(Va urmă.)

Iubiții cetitori ai acestei reviste își aduc foarte bine aminte de dl. dr. Nicolae Brânzeu. Vor ști cât îi valorează scrisul și cuvântul.

Ș-acu puțin adevăr pentru: Calea Vieții.

Băiat rămas orfan de mamă și tată, cu stipendiu „Schiffman” de 240 cor. anual, termină cu succes „eminent” matura la gimnaziul din Chichinda mare la 1906.

În acel an, ca stipendist din fund. „Trandafil”, s-a înscris la facultatea teologică din Cernăți. În 1911 e promovat „Dr.”

În anul școl. 1911/12 se înscrie la facultatea filozofică din Viena, unde termină patru semestre.

Ca student, în 1910, 11, 12: la Agent. Asoc. „Astra” din B.-Comloș, a ținut o serie frumoasă de conferințe.

A vorbit despre: Iulian Grozescu, Dimitrie Tichindeal, din istoria Bănățeanul, Nicolae Iorga. Andrei Br. de Șaguna. Oct. Goga, Comuna „Vitorul”. Pe urma plugului și a cetit în mai multe rinduri bucăți alese din diferiți autori; a fost sufletul conferințelor ținute la agentură!

Ca student a vorbit și la conferința învățătorilor ținută la Ecica, despre: Reforma societății în școală.

Ca preot, a mai vorbit la Agent, 1913, despre Aurel Vlaicu.

Din 1914 scrie articole aproape în fiecare număr la acest organ bisericesc.

A scris 3 broș. pentru bibl. tract. B.-Comloș: „Jertfiți pentru sf. biserică”, „Vieța Creștină” și „Gustați și vedeți că e bun Domnul”; apoi trei volume: „Merinde pentru sufletele credincioase”, „Dor de lumină și „Brazde în ogorul lui Hristos”.

T. Bucurescu.

La moartea unei fetei!

Jalnici ascultători!

Ne-a adunat la casa aceasta o întâmplare tristă, jalnică despărțire a mamei de fiica sa, mutarea din viață a fiicei iubite Draghina, al cărei corp zace între scândurile acestea rece, fără glas și fără suflare.

Boala grea și cumplită a aruncat-o la pat. Grea este durerea și suferința, jalnici ascultători, pentru bărbatul cel mai răbdător, dar cu atât e mai grea pentru floricea gingașă plâpândă. Zădarnice au fost toate încercările, toate silințele durerea nu s'a mai putut curmă.

Și iată ingerul morții cu aripele mari, albe strălucitoare, zboară nevăzut prin aer și se oprește în fața bolnavei. Bland îi netezește fruntea și părul ca mătasa. „Te doare fiica mea? Lasă, îți voi alina toate chinurile, și durerile tale. Vino cu mine! Te voi conduce în grădina raiului, unde prunci cei buni se joacă cu îngerii”. Ingerul morții sărută fruntea fetei cu sărutarea lui cea rece. Corpul îi răcește părăsit de sufletul ce zboară cu ingerul sus, sus... departe... departe...

Mama, cere o lubea ca lumina ochilor a rămas fără fiică, frații au pierdut pe dulcea lor soră, moșul și bunica pe una din nepoatele care le însenină zilele și tatăl care e dus departe, pe locuri străine, poate are presimțirea că a pierdut ceva scump, dar nu știe, că scumpa sa Draghina nu mai este. Fetița blândă și cuminte de acum nu va mai călca voioasă pragul școlii.

Din înălțimile văzduhului își pleacă în jos spre noi ochii sufletești, parcă-i aud glasul.

„Nu plânge mamă dragă, nu mai plânge! Ștergeți-vă lacrimile voastre! În grădina raiului mă duc, unde îngerii preamăresc pe Dumnezeu. M'oi face și eu un îngerăș. Voi cere mila și îndurarea lui pentru voi. Fiți mulțămitori, căci ca pe o floricea m'a scos din valea plângerii, plină de spini și burueni și m'a răsădit în grădina frumoasă, unde înfloresc florile veșnice, neatinse de brumă și suflarea rece a iernii. Bucurați-vă și vă veseliți cei cari m'ați iubit și mă iubiți, că Domnul m-a chemat la sine în vrăsta curată, când sufletul încă nu e întinat de păcate și mă pot bucura de fața Părintelui ceresc în veci. Amin”.

Delașil.

INFORMAȚIUNI.

Consiliul național al poporului român din Ungaria și Transilvania s'a constituit Miercuri, în 17/30 Octomvrie din esmișii comitetului partidului național român și ai comitetului central român al partidului social-democrat din Ungaria. Esmișii comitetului partidului național-român sunt d-nii: **Dr. Teodor Mihali, Vasile Goldiș, Dr. Alexandru Vajda-Voevod, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. Aurel Lazar și Dr. Aurel Vlad**; ai partidului social-democrat român d-nii: **Ioan Flueraș, Iosif Jumanca, Enea Grapini, Baziliu Surdu, Tiron Albani și Iosif Renoi**. În jurul acestui consiliu s'a se grupeze întreaga suflare românească. Să fim toți un trup și un suflet, o gândire și o voință!

Consiliu militar național român în Timișoara. Oficerii și soldații români din garnizoana Timișorii și cei de pe teritoriul comandai militare din Timișoara s'au constituit în consiliu militar român, în frunte cu d-nii: Locotenent colonel: **S. Brândușa**, căpitan auditor **Dr. Ioan Popovici**, căpitan **S. Borbaș**, căpitan **Dr. Lucian Gheorghevi**, locotenent **Dr. Gheorghe Adam**, locotenent **Vasile Eremiaș**. Încă înainte de constituire au adus la cunoștința comandantului militar din Timișoara următoarea hotărâre luată de totalitatea oficerilor români din Timișoara: 1) Oficerii și soldații români de pe teritoriul comandamentului militar din Timișoara decretează de constituit consiliul militar național-român. 2) Declară, că atitudinea lor o vor conforma întru toate hotărârilor, ce le va lua consiliul național-român, căruia se alipește cu credință neclintită. 3) Declară în fine, că sunt gata a conlucra totdeauna în ori și care direcțiune la nutrire ordinea în lăuntru și în afară.

Comite suprem al comitatului și orașului Arad e numit de **Dr. Varjassy Lajos**, secretar la camera comercială din loc, binecunoscut și apreciat și'n cercurile românești ca apostol al ideilor democratice, și al programului lui Vilson.

Dinstincție. Preotul **Eugeniu Muntean** din Toracul-mic (fiul protop. I. Muntean din Agnita) care a servit 4 ani ca preot militar, a fost pentru a 4 oară distins, de astădată cu crucea de aur cu coroana pentru merite pe banda de vitejie.

Logodnă. Dsoara **Veturica Mladin** din Otlaca și dl. **Zenobie Brădean**, absolvent de teologie, din Beliu și-au serbat logodna în 14/27 Octomvrie. Felicitări.

Mulțămită. Tuturor acelor stimați domni, prieteni și cunoscuți, cari la moartea neuitatului nostru frate — fost arhiepiscop și mitropolit — **Vasile Mangra**, ne-a condolat, primească adâncă noastră mulțumită. Familia gelitoare.

Redactor responsabil: **Dr. Teodor Botiș**, profesor.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de paroh dela parohia de clasa primă din Giula orașul mic român (Gyula) se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala”.

Beneficiul constă: 1) casă parohială; 2) pământul parohial în estens. benef. de parohul emerit **Petru Biberea**; 3) birul legal și strolele legale; 4) congrua dela stat pentru care parohia nu garantează.

Alegândul preot are să supoarte toate dările după beneficiul său și este îndatorat a catehiza la școalele din comună fără nici un drept de remunerație dela parohie. Parohia fiind de cl.

I, dela recurenți se recere cvalificația prescrisă în concluzul V. Sinod eparhial nr. 84/1910.

Recurenții înainte de a se prezenta înaintea alegătorilor au întâi a dovedit Protopopului tractual, că întrunesc toate condițiile din concurs, iar cei din alta dieceză vor dovedit și consimțământul P. S. Sale d-lui episcop diecezan la recursul lor. Recursele ajustate cu documentele prescise și cu atestat despre serviciul de până acum, se vor substerne oficiului protopopesc în Chișineu (Kisjenő). Recurenții pe lângă stricta observare a § 33 din Regl. par. au a se prezenta în st. biserică din Giula orașul mic român spre a-și arăta desteritatea în cântarea bis. oratorie și rituale.

Giula orașul mic rom. din ședința comitet. par. dela 8/21 Sept. 1918

Pavel Anuleu,
preș. com. par.

Ilie Maniu,
notar.

În conțelegere cu **Dr. Dimitrie Barbu**, prot. tractual.

—□—

1—3

Biblioteca Semănătorul

Bibliotecă de popularizare literară și științifică.

Numărul 40 filerl.

Au apărut:

- Nr. 1. **Alexandru Ciura**: Frații schițe din războiu.
- Nr. 2. **Victor Stanciu**: Cuib de rândunică și alte schițe de popularizare științifică.
- Nr. 3. **Ion Agârbiceanu**: Din viața preotească schițe.
- Nr. 4. **Dr. Ioan Lupas**: Din trecutul ziaristice românești.
- Nr. 5. **Dr. Ion Mateiu**: Școală și educație pagini ardelenesti.
- Nr. 6. **Al. S. Iorga**: La cheștiunea industriei noastre.
- Nr. 7. **Ion Clopoțel**: Însemnări pe răboj.
- Nr. 8. **I. Barca**: Pitelea Găscariu sau Paradigma lenesului, mult curioasă și în stihuri alcătuită.
- Nr. 9—10. **Mihail Găspăruș**: Blăstăm de mamă roman.
- Nr. 11. **Victor Stanciu**: Plantele de leac.
- Nr. 12. **Emil Isac**: Ardealule, Ardealule bătrân.
- Nr. 13. **Grazia Delledda**: La stână și lăspita, schițe trad. de C. Muslea.
- Nr. 14. **I. Băilă**: Insuram pe Victor și Pe povârniș.
- Nr. 15. **Dr. Ioan Lupas**: Luptători pentru țară.
- Nr. 16. **Dr. Al. Borza**: Din lumea plantelor.
- Nr. 17. **Ioan Georgescu**: Dovezi nouă pentru ade-văruri vechi.
- Nr. 18. **Gavril Todica**: Zări din univers.
- Nr. 19. **Dr. I. S.**: Patimile și moartea Domnului.
- Nr. 20. **Wildenbruch**: Lacrimile copiilor.
- Nr. 21. **V. Stanciu**: Poezii populare din războiu.

Numărul 60 filerl.

- Nr. 22. **Colinde, cântece de stea și cântecele irozilor.**
- Nr. 23—25. **M. Eminescu**: Poezii.
- Nr. 26. **Al. Ciura**: „Scrisoare în ceealtă lume”, schițe din războiu.
- Nr. 27—28. **Ion Clopoțel**: Antologia scriitorilor români dela 1821 încoace. (G. Lazar, G. Asachi, Ioan Eliade Rădulescu, Barbu Paris. Mumuleanu, Al. Hrisoverghi, D. Petrino, Al. Depărățeanu, N. Nicolescu, Const. Stamati, Vasile Cârlova, Antioh Cantemir, Dimitrie Tichindeal, Alexandru Donici, Grigorie Alexandrescu, Anton Pan, Dimitrie Bolintineanu, Alexandru Sihleanu, Gheorghe Barițiu, Andrei Șaguna, Timoteiu Cipariu).
- Nr. 29—30. **Ion Clopoțel**: Antologia scriitorilor români dela 1821 încoace. (Mihail Cogălniceanu, Vasile Alecsandri, Nicolae Bălcescu, Ion Ghica, Alexandru I. Odobescu, Constantin Negruzzi, Gheorghe Panu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, C. A. Rosetti, Cesar Bolliac).

Numărul 80 filerl.

- Nr. 31—34. **Ion Clopoțel**: Antologia scriitorilor români dela 1821 încoace. (Tit Maiorescu, Mihail Eminescu, Nicolae Gane, Nicolae Filimon, Ioan Slavici, Ioan Creangă, P. Ispirescu, Gheorghe Coșbuc, Alexandru Vlașcă, I. L. Caragiale, Barbu Șt. Delavrancea, C. Dobrogeanu-Gherea, Ion Gorun, I. Al. Brătescu-Voinești, P. Locusteanu, D. D. Pătrășcanu, Virgil Onițu și Andrei Bărbăntu).

Pentru tot ce privește „Biblioteca Semănătorul” a se adresa **Librăriei diece-zane din Arad**.

Econoamă.

O femeie văduvă în etate, versată în toate ramurile economiei de casă, s'ar angaja de econoamă la un preot ori învățător în etate. Informațiuni dă adm. ziarului nostru.